

دروغجن

ناول

ليکوال: آيزاک اسيموف
ژباړه: مير احمد ياد

Ketabton.com

دروغجن

(ناول)

ليکوال: آيزاک اسيموف

ژباړه ميراحمد ياد

ډالی

د خوشبو د خوب خوشبو ته!

یاد

(الفرد لانینگ) په لړزېدونکو گوتو سگرت روښانه کړ، تورې
او سپینې وروځې یې د خبرو په وخت ښکته پورته کېدې.

— هغه فکرونه ډیر ښه لولي! خدايزه ولې؟

ریاضي پوه (پیټر باگرت) ته یې وکتل:

— ښه نو؟

باگرت خپل سر په دواړو لاسونو نیولای و... ویې ویل:

— دا دري څلوېښتم (ماډل) دی چې جوړوو یې لانینگ نور
ټول یې بیخي سم وو.

دریم کس تندي راڅوړند کړی و، په مېز ناست و، دا (میلټن
آش) نومېده او د رېوټ جوړولو د شرکت تر ټولو ځوان
مامور و، ده پر خپل ځان او مقام فخر کاوه:

— باگرت ته زما خبره واوړه! له پېله تر د نصب کولو په
ټولې پروسې کې هېڅ تیروتنه نه ده شوې، زه ددې
تضمین درکوم.

د باگرت په پېرو شونډو موسکا خپره شوه:

— ته یې تضمین راکوې؟ که د ته نصب او مونتاژ د ټول
لاین (جریان) تضمین راکوې، زه به ستا د ترفیع وړاندیز

هم وکړم. د پوزیترونیک مغزو جوړول ۷۵۲۳۷ عملیو ته اړتیا لري. هره عملیه له یوه تر پنځه سوو فکترونو پورې تړلې وی، که یوه کې یې هم ښکاره تیروتنه وشي ماغزه خرابیږي ... آس صیب دا ارقام مې له خپلو معلوماتي دوسیو درکړل.

میلټن آس په فکر کې شو، ځواب ورکولو ته یې چې ځان جواروه، په دې وخت کې د څلورم کس غږ شو چې ویل یې:

— که تاسو همداسې یو بل سره پره کوئ او خبرې ورته کوئ، ښه به دا وي چې زه درته دا ځای پرېږدم.

(سوسن کالوین) د کالیو لمن جوړه کړه، رنگ وهلې شونډې یې راټولې کړې او ویې ویل:

— مور له داسې یوه روبات سره مخ یو چې د انسان افکار لولي، زما په نظر د پېښې لامل باید پېدا کړو، دا په دې نه کیږي چې زه دې تا ملامتوم او ته ما ...

لاینگ وویل:

— ته رښتیا وايې ډاکټر کالوین.

ناڅاپه یې په ترڅه لهجه ورزیاته کړه

— هر څه همدلته راتول دي، موږ پوزيټروني ماغزه جوړ کړي، چې کولای شي فکري څپې را واخلي او تعبیر یې کړي. نه پوهیږم دا څنگه چل شو، که علت یې پیدا کړو، دا په تیرو څو لسیزو کې د روباتونو په برخه کې تر ټولو مهمه لاسته راوړنه ده، چې موږ کړې، موږ یې علت نه دی پیدا کړی او باید پیدا یې کړو. پوه شوی؟

باگرت پوښتنه وکړه:

— زه یو وړاندیز کولای شم؟

— مهرباني!

— د یوه ریاضي پوه په توګه وایم، چې کومه ستره تیروتنه شوې ده، زه وایم تر څو چې موږ دا ستونزه نه وي هواره کړې د (آر بی ۴۳) کیسه به پرېږدو، حتی له نورو غړو به یې هم پټه کړو، کوم اداري ریسان چې خبر دي ورته به ووايو چې دا ستونزه په هېڅ صورت نه حل کیږي.

ډاکټر کالوین وویل:

— باګریت ښه وایي، که د ستونزې خبره خپره شوه، د روباتونو ضد کیسو ته به لمن ووهل شي او ټوله پروسه به تر پوښتنې لاندې راشي.

لارینګ سګرټ ته کش ورکړ او سر یې د منلو په اشاره
وڅوڅاوه، آس ته یې مخ کړ او ورته کړه یې:

— په لومړي ځل چې دې د فکر لوستلو خبره وکړه یوازې
وې کنه؟ تا لکه چې ویلي وو؟

— زه بیا هم وایم چې یوازې وم او ډیر ویریدلی وم. د (آر بی
۴۳) رابوټ نصب چې ختم شو نو اول یې لاندې ماته
راولپږه (ابرمان) نه و، څه شي پسې د باندې وتی و. ما
رابوټ واخیست او د ازمایښت خونې ته مې یووړ، اول
مې پام نه و، ماسره یې ډېرې ښې او منطقي خبرې
وکړې، نیمايي لارې کې مې پام شو، چې کله مې ورسره
خبرې نه وې کړې، ډیر فکر مې وکړ، یوازې رابوټ ته
مې کتلي وو... هغه زما په هدف پوه شو او ماسره په لاره
روان شو.

سوسن کالوین په فکر کې ډوبه شوه، بیا یې سترگو ته ځیر
شوه او ویې ویل:

— فکر کوم، موږ لکه چې عادت شوي یو چې خپل افکار
پټ وساتو.

لارینګ په وارخطایي وویل:

— بنه نو... بیا خو یوازې مورځلور کسه پوهیږو کنه؟ مورځ باید د یوه پلان له مخې کار وکړو، آس زه وایم ته د نصب کړنښه (خط مونثاژ) له اوله تر اخره ټوله یو ځل بیا وگوره او هغه ټول عملیات یاداشت که چې د تیروتنې امکان پکې وي.

— آس غلي وویل، ډیر اوږد کار دی.
— هوته باید په دې کار کې له هغو ټولو خلکو گټه پورته کړې چې کار یې درسره کاوه، یو نفر هم مه رخصتوه، مهمه نه ده چې دا کار څومره اوږد دی، خو خلک باید پوه نشي چې ته دا کار ولې کوي؟ اورې؟

ځوان تخنیکگر غلي وخنډل:

— سمه ده، خو سخت کار دی.

لانیښک خپله څو کی کالوین ته تاوه کړه او ویې ویل:

— ته له یوې بلې لارې ددې کار کوشش وکړه، ته د روباتونو د ارواپوهنې متخصصه یې، د روبات په اړه بیا ځلي مطالعه پیل کړې او له اخره بېرته سر ته لاړه شې، په دې ځان پوه کړه چې هغه افکار څنگه لولي او بیا ورپسې ځي. وگوره چې (تلو پاتیک) قوت کې یې څومره زیات شوی دی او حواسو یې څه صدمه لیدلې ده؟ پوهه شوې؟

د ډاکټر کالوین جواب ته په تمه نشو او پسې زیاته یې کړه:

— زه کارونه منظموم، بیا ټول معلومات او ترلاسه شوي ریاضیکي محاسبات هم ارزیابي کوم، باگرت به هم راسره پکې مرسته وکړي.

آش له خوکی راولاړ شو، په بنکلي او ځوانه څېره یې خندا خپره وه، ویې ویل:

— بڼه زه به خپل کار شروع کم، ځکه زما کار تر ټولو ډیر دي، دې ځای نه سیده کار ته ځم.

ډاکټري کالوین په خپل نظر بدرگه کړ، په لیدو کې بیخي ور ورکه شوه، په دې وخت کې لانینگ ورغړ کړ:

— ډاکټر کالوین، ته پورته څې چې (آر بي ۴۳) وويني؟

هېڅ ځواب یې ورنه کړ.

سوسن کالوین چې راننوته آر بي ۴۳ خپلې فتو الکتريکي سترگې له کتابه راپورته کړې او ودرېد. کالوین په دروازه هغه لویه لوحه راوځړوله چې پرې لیکلي وو (ننوتل منع دي)، بیا روبوټ ته نږدې شوه:

— ما درته د سوپراټمي موټرونو په اړه خو کتابونه راوړي
دی (هربي) گورې يې؟

هر بي، آر بي ۳۴ ډوله رېوت ته ورکول شوی نوم و.، کتابونه
يې واخيستل د يوه عنوان ته يې وکتل:

— ه، هم، (د سوپراټوم تيوري)

د کتابونو پانې يې اړولې ويې ويل:

— ډاکټر کالوين کنبېنه، دا يو خو دقيقې وخت نيسي.

ارواپوهه ډاکټره کبناسته او هر بي ته يې کتل، هر بي تر ميز
هاخو ناست و او کتابونه يې زرزر لوستل.

له نيم ساعت وروسته يې کتابونه څنگ ته کړل:

— زه پوهيږم چې دا کتابونه دې ولې راوړي دي.

ډاکټر کالوين خفه شوه:

— هر بي، زه پوهيدم، تاسره کار کول سخت دي، ته هر وخت
مانه يو گام مخکې يې.

— دا کتابونه هم همداسې دي، پوهيږې هېڅ مې نه
خوښيږې ځکه هېڅ په زړه پورې موضوع پکې نشته،
ستاسو پوهه يوازې لږ معلومات او خو لنډې تيوري.

دي، هيڅ په لوستلو نه ارزي. ماته ستا افكار په زړه پورې دي، ځكه تا د متقابل تاثير، تحرک او احساساتو په اړه زده کړې کړي.

ډاکټرې کالوين غلي وويل:

— زه پوهه شوم.

روبوت زياته کړه:

— زه فکرونه لولم، نه پوهيږم څومره ژور دي، زه هر څه سم نشم درک کولای، ځکه زما فکر هم يو څه هغو ته ورته دی، خو کوشش کوم، ستا کيسې راسره مرسته کوي چې درک مې نور هم ښه شي.

— هو خو زه ويريرم، که کومه احساساتي کيسه ولولې هسې نه چې هغه افکار هم زموږ د افکارو غونډې بې رنگه او تياره وي.

ډاکټر کالوين رنگ سور شو، ځان سره يې وويل:

— دالکه چې پوه دی.

د هري تپت غربي واورېد:

- هو زه پوهيږم ډاکټر کالوين، ته تل د هغه په فکر کې
- ډوبه يې، نوزه څنگه پوه نه شم؟
- د ډاکټري کالوين رنگ ژير شو:
- چا ... ته خوبه دې وييلې نه وي؟
- نه، هيچا رانه پوښتنه نه ده کړې.
- بڼه ته څه فکر کوي؟ تاته لکه چې زه بڼه کم عقله ښکارم.
- نه ... نو دا خو طبيعي احساس دی.
- کېدای شي همدا طبيعي يې زما کم عقلتوب وي، ځکه
- زه بدرنگه يم.
- که يوازې فزيکي او بدني بنايست يادوې؛ نوزه قضاوت
- نشم کولای، زه پوهيږم چې نور بنايستونه هم شته.
- زه خو زړه هم يم.
- لا خود څلو يښتو شوې نه يې.
- هو د اته ديرش کالو يم، خو مخ مې سم د شپېته کلنو
- خلکو غوندې غونج شوی دی، هغه له پنځه ديرشو کالو
- هم کم دی، اوس هم ډير ځوان او تکړه ښکاري. ته فکر
- کوي چې هغه ماته راگوري؟ که زه هسې په تمه يم؟
- ته غلط فکر کوي، زما خبره واوړه ...

سوسن کالوین ترې مخ واړوه، سترگو کې یې اوبنکې ډنډه وې:

— زه ولې داسې کوم؟ ته په دې خبرو څه پوهیږې؟ ته خو ماشین یې، زه درته یو په زړه پورې مورد یم، د کتابونو په شان درته زه هم هېڅ اهمیت نه لرم.

رېوټ سرد هو په مانا و خوځوه:

— ته زما خبره واوړه... که ته غواړې زه درسره مرسته کولای شم.

— څه مرسته؟ نصیحت راته کوي؟

— نه، هغه خبره نه ده، زه پوهیږم چې نور خلک څه فکر کوم، مثلاً میلټن آش

څو گړۍ چوپتیا خپره وه، بیا کالوین وویل:

— زه یې څه کوم چې هغه هر فکر کوي، بس چپ شه.

— زه فکر کوم ته غواړې پوهه شې چې هغه څه فکر کوي.

کالوین سر ځوړند کړ، ساگانې یې تیزې شوې، بیا یې وویل:

— ته هسې لگیا یې.

— ولې؟ زه درسره مرسته کوم، میلټن آش ستا په اړه داسې

فکر کوي چې...

هغه غلی شو، اروا پوهې سر راپورته کړې:

— ښه نو؟

روبوت غلي وويل:

— هغه په تا مين دى.

ډاکټره کالوين يوه دقیقه غلې وه، بيا يې وويل:

— ته تيروتى يې، سم تيروتى يې، هغه ولې په ما مين شي؟

— خو دا خبره رښتيا ده، هغه دا فکر نشي پټولای، مانه خو

يې بيخي نشي پټولای.

— خوزه.. خو... داسې..

ژبه يې ونښته او غلې شوه.

— هغه يوازې د انسانو ظاهر ته نه گوري، پوهه يې هم

گوري، ميلټن آش چاسره يوازې د سترگو او وروځو

لپاره واده نه کوي.

د سوسن کالوين، سترگې رپېدې، په لږ ځېدلې غږ يې وويل:

— خو هغه هېڅکله داسې څه نه دي کړي

— تا ورته د څه کولو وخت ورکړى؟

— څنگه مې ورکړى وى، ما دسره داسې فکر هم نه وکړى.

— سهې خبره ده.

ارواپوهه په فکر کې ډوبه شوه، بيا يې ناڅاپه سر راپورته کړ:

— شپږ مياشتې مخکې ورسره همدلته په فابريکې کې يوې نجلی وليدل، بنايسته او لوړه نجلی وه؛ خو په الف او ب نه پوهېده، ميلټن غوښتل هغه ته د روبوټونو جوړول ورزده کړي، ښه هغه نجلی څوک وه؟

هربي زر ځواب ورکړ:

— ښه زه پوه شوم چې څوک ښيې، هغه د ميلټن د ترور (خاله) لورده او د مينې هېڅ خبره يې ورسره نشته.

سوسن کالوين د نجلی توب له جذبې سره له ځايه راپورته شوه او ودرېده:

— عجيبه نه ده؟ ما کله کله داسې فکر کاوه، خو سمه مې نه شوه گڼلای.

هربي خواته يې ورمنده کړه، د هغه يخ او درانه لاسونه يې په لاسونو کې ونيول:

— ډيره مننه هربي، خير دی په دې اړه چا سره خبرې مه کوه، دا به زما او ستا راز وي، بيا هم مننه هربي.

د هربي اوسپنيزې گوتې يې په خپل لاس کې زور کړې او
روانه شوه.

هربي بيا کتابونه راواخيستل، هيچا دده فکر نشو لوستی او
نه يې فکر کولای شو چې د هربي په سر کې څه فکر گرځي.

میلتن آش پیتر باگرت ته وکتل او ویی ویل:

— یوه جمعه وشوه، چې سترگه مې نه ده پته کړې، خو پورې به همداسې لگیا یم؟ فکر کوم تا وویل چې (د) پوزیتروني محفظې بمبار کول یې ښه لاره ده.

باگرت خوله وازی وکړ، بیا یې وویل:

— همداسې ده، خوزه لا پر لیکه نه یم.
— ریاضي پوه چې داسې خبره کوي نو زه یې په مطلب پوهیږم، ختمېدو ته یې څومره وخت پاتې؟
— اړه لري.

— په څه پورې اړه لري؟

— لاتینګ پورې اړه لري، زموږ زوړ ملګری زموږ همفکره نه دی، له بده مرغه ستونزه یې دا ده چې لا هم په پخوانۍ زمانې کې اوسیدي، زیاتره له شاگردانو کار اخلي، دې کار لپاره قوي وسایل پکار دي، هغه بخل کوي.

— ښه ولې په دې برخه کې له هرې مرسته نه غواړو چې کارونه منظم کړي؟

باگرت خپلې وروځي راټولې کړې:

— روبات ته ووايو چې دا کار راته وکړي؟

- هو! هغه زړې نجلۍ درته ونه ويل؟
- کالوين يادوي؟
- هو سوزي يادوم، هغه پوهيږي چې روبات جادوگر رياضي پوه دی، تر ټولو سخت انټی گرالونه يې له ليکلو او ځنډه په خپل ذهن کې حل کوي او تر ټولو ستونزمنې معادلې هم د سترگو په رڼ کې حل کوي.
- رياضي پوه ورته ځير شو، ويې ويل:
- رښتيا وايې؟
- هو! خو ستونزه داده چې رياضي يې نه خوښيږي، ايله د مينې کيسې لولي.
- ډاکټر کالوين په دې اړه ماته يوه خبره هم نه ده کړې.
- ښه نو... کالوين پرې تر اوسه خپله برسي او مطالعه نه ده ختمه کړې. ته پوهيږې، چې څومره رازداره ده، چې کار يې خلاص شوی نه وي تر هغه يې نه ښکاره کوي.
- ډاکټر کالوين درته خپله وويل؟
- همم دا يې راته په لومړيو کې وويل وو اوس پکې بدلونونه راغلي دي.
- ښه نو، په دې ښځې کې گني بدلون نه دی راغلی؟
- د سرځۍ کارولو بدلون يې يادوي؟

- نه زه يې د سينگار د بدلون خبره نه كوم د خبرو انداز يې درته نسييم، داسې بسکاري لکه څه ته چې خوشاله وي.
- همم... کيداى شي مئينه شوې به وي.

آش سترگې پتې کړې، ويې ويل:

باکي ته چتياوات وايې، ته ورشه له هرې سره خبرې وکړه او زه به دلته ويده شم.

- ماته دې روبوټ د کار کولو چل نه رانښيي او نه يې کولای شي.

په ځواب کې يې يوازې خرهار واورېد.

پيٽر باگرت لاسونه په جیبونو دننه کړي وو، په ارامه او
سنجیده لهجه یې وویل، هریې ورته غوږو:

— زه خبر یم چې ته په دې شیانو پوهیږې، اوس درنه زه
جدي پوښتنه کوم. د نصب په کړنې کې څه ستونزه
راغلې ده، خو ډاکټر لانینگ یې نه مني، نه مو پرېږدي
چې جوړ یې کړو، روبوټ هېڅ ځواب ورنکړ، باگرت
ووېل:

— ښه نو؟

هرېې نقشو او محاسبو ته وکتل:

— زه پکې څه ستونزه نه وینم.
— فکر نه کوم، که تردې مخکې لاړ شو.
— زه په دې کې لاسوهنه نشم کولای، ته په ریاضي تر ما ښه
پوهیږې او .... ښه نو .. نه مې خوښیږې چې په دې کې کار
ولرم.

د باگرت پر شونډو له رضایت ډکه موسکا خپره شوه:

— ښه نو ورک یې که، زه په ستونزې پوه شوم.

پانې یې راټولې کړې، غوښتل یې چې بیرون راوځي، بله
ښه لاره یې ذهن ته راغله:

— په هر صورت...

روبوت په تمه و، داسې بنسټکار بدل چې باگرت له کومې
ستونزې سره مخ شوی دی.

— یو شی شته چې کیدای شي ته یې وکړای شې...

بیا غلی شو...

هر بې په قلاړه خبرې پېل کړې:

— ستا فکر مغشوش شوی دی، د ډاکټر لانینگ په اړه فکر
کوي، منکر بدل گټه نه لري، ځکه زه پوه شوم چې ته مانه
څه پوښتې.

ریاضي پوه وویل:

— لانینگ ۷۰ کلن دی.

— پوهیږم.

— دیرش کاله کیږي چې ددې فابریکې مشر دی.

هر بې سرد تائید په نښې و خوځاوه.

باگرت په مهربانۍ وویل:

— ښه نو... ته د استعفا، تقاعد او آرام په اړه... څه پوهیږي؟

هرېې لنډه ځواب ورکړې:

- بڼه سهې.
- بڼه نو... ته پوهېږې؟
- هو!
- نو کولای شې ماته ووايې؟
- هو! هغه همد او س استعفا ورکړې ده.
- څه؟ ته بيا ووايه!
- استعفا يې ورکړې، خو تراوسه نه ده منل شوې، ځکه په تمه دي چې زما ستونزه حل شي، بيا به خپل ځای بل ځای ناستي ته پرېږدي.
- بڼه پر ځای به يې څوک راځي؟
- دې خبرې سره هارېې ته نږدې شوی و او د روبوټ برقي سترگو ته يې کتل، دا خبره يې غلې غوندي او ورېده:
- ته راتلونکی مشريې.
- باگرت د ارام ساه واخيسته او له موسکا په ډکه خوله يې وويل:
- له ډيره وخته په تمه يم، مننه هرېې.

پیتر باگرت تر پنځو بجو د خپل میز شاته ناست و او د کتابونو او اسنادو په ډیری کې بوخت و، نهه بجې بیا د خپل کار دفترته لاړ او د ریاضی په محاسبو بوخت شو. د اسنادو او کاغذونو ډیری یې د میز پر سر جوړ و، نږدې ماسپینین و چې سترگې یې پر وروستی کاغذ ونبستې، سترگې یې وموښلې، خوله وازی یې وکړ، اوږې یې پورته کړې:

— رنگ یې ورک شه، لاپسې سختیږي.

ناخاپه دروازه بېرته شوه، ډاکټر لاینینګ رانوت، پوښتنه یې وکړه:

— څه شی پیدا شو؟

— نه!

— کالوین درسره د روبوټ په اړه خبرې کړي؟ هغه په ریاضی کې نابغه دی.

— اورېدلي مې دي، هربي مې امتحان کړ، د ریاضی محاسبې په سختۍ ترسره کوي.

— خو کالوین یې درسره نه مني.

— هغه لیونی ده.

د مشر (مدیر) سترگې له ډېرې غوسې وړې شوې:

- زه پوهيږم، داسې نه ده.
- ته د څه شي خبره کوي؟
- زه له سهاره تر اوسه هريي ازمويم، هغه ستونزې دومره زر حل کوي، چې فکر نه کوم پرې پوه شي.
- رښتيا؟
- ته شکمن يې!

- لانينگ له جبهه د ليک پاکټ روايست، خلاص يې کړ، ليک يې پرانست:

- دا زما لاسليک نه دی، سمه ده؟

- باگرت په کاغذ غټ حروف ولوستل:

- دا هربي ليکلي؟
- سمه ده، که ښه پام ورته وکړې، پوه به شي چې هغه زما له معادلاتو گټه اخيستي او ښه پرمختگ يې هم پکې کړی.
- ښه نو پرېږده، چې هماغه ماشين درته ټوله ستونزه حل کړي، په دې خبرو دې ماته مزاحمت مه کوه.
- همدا اصلي خبره ده، هربي يوازې نشي کولای چې ستونزې حل کړي، که هغه يې نشي کولای موږ يې هم نشو کولای، ځکه دا ستونزه زموږ له وسه پوره نه ده، زه

خو وایم چې ټولې پوښتنې باید ملي علمي پلاوي ته ولېږو.

باگرت له ځایه په داسې ډول پورته شو، چې څو کۍ یې شاته ولوېده، له غوسې سور شین کېده، ویې ویل:

— دا کارونه کړې.

لانیښک هم په خپل وار په هماغه اروایي حالت وویل:

— ته ماته ستونزې جوړوې، چې کوم کارونه باید ونه کړم؟

باگرت ځواب ورکړ:

— بالکل، ما په دې مسلې ډېر کار کړی او پابلې ته نږدې یم، ته غواړې اوس یې له ما واخلي، زه پوهیږم چې ته څه کوې، ته غواړې د روبات د ستونزې د حل ټول امتیاز یوازې خپل ځان ته واخلي او زه دې په هېڅ صورت نه پرېږدم. پوه شوې؟

— باگرت، ته کم عقل یې، زه دې پوه یوه ثانیه کې له دې ځایه ویستلای شم.

— گوره لانیښک! داسې فکر مه کوه، چې د فکر لوستونکي روبات په شتون کې به ته کومه خبره پته کړې، زه دې په استعفا خبریم.

د لایننگ لاسونه ورپېدل، لومړی یې له سگریته ایره او وروسته یې ټول سگریټ له لاسه ولوېد.

— خه... خه دې وویل؟

باگریټ له موسکا په ډکې خولې وویل:

— زه نوی مشریم او ستا ځای به تر تانبه اداره کوم.

لایننگ خپله مری پاکه کړه او چغه یې کړه:

— ته رخصت یې، دلته هېڅ وظیفه نه لرې، تللی شې، پوه شوې؟

د باگریټ خندا لوړه شوه، ویې ویل:

— ستا فرمانونه نور د منلو نه دي، زه پوهیږم چې استعفا دې کړه، هرې راته وویل او هغه په تا پوه شوی و.

لایننگ غوښتل آرام شي او په آرام خبرې وکړي، رنگ یې له له سور څخه په سپینیدو و، په آرامه سینه یې وویل:

— زه له هرې سره خبرې کوم، هغه داسې نشي ویلای، باگریټ تا خطرناکه لوبه شروع کړې، زه ستا خبرې هسې اوازې گڼم، ته راخته...

باگرت خپلې اوږدې پورته کړې:

— چرته؟ هرېبي گورې، هه چې خو...

ماسپښين مهال آس له خپلې نقشې سترگې راپورته کړې،
ويې ويل:

— ته پوهه شوې؟ دا نقشه د يوه کور ده.

سوسن کالوين ورته په يوه ځانگړي اندازه وليدل، ويې ويل:

— اهمم، ډير بنکلی، ما تل داسې فکر کوه، چې خونبيري
مې...

خبره يې وژوله.

آس خپل قلم کېښود او په ډېره مينه يې زياته کړه:

— ما دوه اونۍ رخصت غوښتې، په تمه يم چې راسره ويې
ومني، خو ددې هرېې موضوع ټول کارونه بند کړي، يوه
بله موضوع هم شته، خو هغه راز دی.

— ښه نو... ماته يې مه وايه.

— اوه! ما بايد مخکې درته ويلى وى. زه بايد دا راز له يوه
چا سره شريک کړم، دلته ته تر ټولو ښه او د باور وړ يې،
يوازي تاته يې ويلاى شم.

د سوسن د زړه درزا زياته شوه؛ خو څه يې ونه ويل.

آش خپله خوکی لږه رامخکې کړه، سړيې تیت کړ او په تیت غږيې ورته په غوږ کې خبرې پیل کړې:

— اصلي خبره دا ده، چې کور به یوازې زما نه وي، ځکه زه غواړم واده وکړم!

هغه له خوکی جگه شوه...

— ولې څه وشو؟ څه ستونزه ده؟

— هېڅ! تا ویل واده کوم؟ یانې دا چې...

— هونو! همدا یې وخت دی، که څنگه؟ تیر اوږي کې چې

دلته یوه نجلی راغلې وه، په یاد دې ده؟ غواړم له هغې

سره واده وکړم... خو ستا حالت لکه چې ښه نه دی؟ ته...

سوسن کالوین په کراره څنگ ته شوه:

— هېڅ... سر مې خوږیږي! هغوی په دې ورځو کې زما په

اړه ډیر فکر کوي، زه غواړم... ښه مبارک دې شه، ډیره

خوشاله شوم...

رنگ یې د اوږې په شان سپین شوی و، ویې ویل:

— وښئ...

— هیله کوم...

په غیر ارادي توگه له دروازې راووته، هېڅ پوه نه شوه چې په زینو څنگه رابنکته شوه، لکه خوب یې چې لیده، ساه یې لنډېده، د دروازې چوکاټ ته تکیه شوه او د هرې اوسپنیز بدن ته ځیر شوه. د هاربي مخ ورته رانږدې کېده، یوه وحشتناکه څېره ترې جوړه شوه، هرې ورسره خبرې کولې او دا پرې نه پوهېده، هرې یې د اوبو گیلان په شونډو کېښود، خو گوټه اوبه یې چې ترې شوې، په سد شوه، هرې لا په وارخطایي خبرې کولې، د هرې په خبرو لږه لږه پوهېدل.

— دا هسې خوب دی، مه یې منه، ته به زرنه شې او اصلي نړۍ ته به وگرځې... بیا به په ځان پورې خاندې. تاته وایم، هغه تاسره مینه لري! دا هسې خیال دی، واقعت نه لري.

سوسن کالوین یې د سر په خوځولو خبره تایید کړه:

— هو! هو!

د هرې لاسونه یې په خپلو لاسونو کې موبل:

— دا دروغ دي کنه؟ دروغ دي کنه؟

پوه نه شوه، چې څنگه خپلې نړۍ ته بېرته وگرځېده، خو داسې ښکارېدل لکه له یوې تیاره نړۍ چې بیرته یوې رڼې

نړۍ ته راگرځېدلې وي. زړې خپل لاسونه د روبات له
اوسپنيزو لاسونو راخلاص کړل، ويې ويل:

— ته څه کوي هن؟

بيا يې په لور غږ چغې کړې:

— ته څه کوي هن؟ ووايه څه کوي؟

هرې لږ شاته لاړ:

— زه غواړم مرسته در سره وکړم.

ارواپوهه ورته ځير شوه:

— مرسته؟ که دا چې زه خوب وينم؟ ته غواړې چې زه د
هېرولو او عصبي اختلال په ناروغۍ اخته شم؟

هغه غوسه شو:

— دا خوب نه دی! کاشکی خوب وای! صبر وکه! ولې ....
ولې؟

روبات په ویریدلي حالت وویل:

— زه مجبوروم!

— او ما دې هم خبره ومنله! هېڅ مې باور نه راځي ...

له کوتيې څخه د باندې يې لوړ غږ واورېد، خبرې يې پرې شوې. دروازه بېرته شوه، باگرت اولانينگ راننوتل او بې له دې چې کالوين ته پام وکړي، د روبوټ خواته روان شول، لانينگ غوسه او نارامه و، د باگرت په شونډو موسکا خپره وه، لومړی مشر (مدیر) خبرې پېل کړې:

— هرېي! زما خبرو ته ښه غور کېده!

روبوټ سرتيټ کړ او د مدير خولې ته يې نږدې کړ:

— ښه ډاکټر لانينگ.

— زما په اړه دې له ډاکټر باگرت سره خبرې کړي؟

— نه! ښاغلیه!

باگرت ورمخکې شو، ويې ويل:

— پرون دې ماته څه وويل؟ ته يې اوس ووايه!

— ما وويل چې...

هرېي غلی شو، باگرت چينغې کړې:

— تاراته ونه ويل چې ده استعفا کړې؟ ته راوگوره!

باگرت لاس پورته کړ، د ليوونو په څېر د روبوټ پر لورې روان شو، لانينگ ورمخکې شو، هغه يې ونيوه:

- ته اوس په هغه دروغ وايي؟
- لایننگ! تا واورېدل، هغه غوښتل (هو) ووايي خو غلی شو، زما له مخې هاخوا شوه، زه غواړم حقیقت واورم، پوه شوي!
- زه به ترې پوښتنه وکړم.
- لایننگ روبوت ته مخ کړ:
- ښه نو... هربي، آرام اوسه، آیا ما استعفا کړې؟
- هربي یوازې ورکتل، لایننگ بیا تکرار کړه:
- ما استعفا کړې؟
- روبوت په قلاړه سرد (نه) په اشارې وخواوه، نوريې څه ونه ویل، غلی ولاړ و، دواړو سړیو یو بل ته په غوسه غوسه وکتل او ناڅاپه باگرت وویل:
- دا څه کم عقلتوب دی، دا روبوت لیونی شوی دی؟ دا اوسپنیز او بې عاطفې موجود خبرې کولای شي؟
- روبوت ځواب ورکړ:
- هو! زه خبرې کولای شم.

— نو زما پوښتنه ځواب کړه، تا ماته ونه ويل چې لانينگ
استعفا کړې ده؟ نه يې ده کړې استعفا؟

بيا يې هم ځواب وانه وړېد، هر خوا چوپتيا خپره وه، تردې
چې له لېرې د سوسن کالوين خندا واورېدل شوه او سکوت
مات شو. دواړه رياضي پوهان حيران شول او په وارخطايي
يې وويل:

— ته دلته څه کوي؟ ولې خاندې؟

کالوين په غير طبيعي غږ وويل:

— هيڅ شي پورې نه خاند... خندا په دې راځي چې زه
يوازې نه يم، دی روبوټ مورې درې واړه متخصصين په
دام کې ښکېل کړي يو:

لانينگ وپوښتل:

— د څه شي دام؟ هر يې کوم عيب پيدا کړی؟

— نه

په قلاړه هغوی ته نږدې شوه:

— نه هغه کومه ستونزه نه لری، ستونزه په مورې کې ده.

ناخاپه يې روبوټ ته مخه کړه او په چيغو يې وويل:

— خه ورک شه دې ځای نه ! چې بیا دې دا مردار مخ ونه
گورم.

هرېي د سالون بل سر ته روان شو ، لاینینګ په آمرانه لهجه
وویل:

— ډاکټر کالوین څه خبره ده؟

ډاکټر کالوین مخ ور واړوه ، په پیغور او کنایه یې ورته
وویل:

— فکر کوم تاسو به د روبات جوړونې له لومړي قانونه خبر
یاست؟

دواړو سر ونه د (هو) په نښه و خو ځول او باگرت وویل:

— روبات هېڅکله انسان ته زیان نه رسوي او د هر هغه کار
مخنیوی کوي چې انسان ته ضرر پېښوي.

کالوین وویل:

— سمه ده؛ خو څه رقم زیان؟

— هر ډول زیان... ولې؟

— هو هر ډول... خو احساساتو ته زیان رسول څنگه ؟ د
انسان د ارمانونو ماتول څنگه ؟ دا ټول هم زیان دی؟

لانینگ وویل:

- روبات په دې خبروڅه پوهیږي...
- دا روبات فکرونه لولي، بیا هم فکر کوي، چې د احساساتو په اړه په هېڅ هم نه پوهیږي؟ که څوک ترې پوښتنه وکړي او دا هغسې ځواب ورنکړي چې پوښتونکی یې غواړي آیا زموږ نورو ځوابونو ته زیان نه رسوي؟ هرې په دې ټولو نه پوهیږي؟

باگرت غلي وویل:

- اوووف خدایه !

ارواپوهې په مانا داره نظر ور وکتل:

- زه فکر کوم کله چې تال هری وپوښتل، چې لانینگ استعفا ورکړي، نو همدا ځواب دې غوښته چې (هو) استعفا یې ورکړي او هغه هم درته همدا وویل.

کوټه کې چوپتیا خپره وه، کوز سر کې روبات ناست و، خپل سړي په لاس تکیه کړی و.

سوسن کالوین سترگې د سالون په فرش ښخې کړې وې، ویې ویل:

— هغه په دې ټولو پوهیږي... هغه ... هغه شیطان په هر څه پوهیږي، حتی په هغې تیروتنې هم پوهیږي چې د نصب پر وخت له مور شوې ده.

لانیښک سرراپورته کړي:

— ډاکټر کالوین ته اشتباه کوي او هغه نه پوهیږي چې څه تیروتنه شوې ده، ما ترې پوښتنه کړې.

کالوین چغه کړه:

— ستا مطلب څه دی؟ تا نه غوښتل چې هغه درته کومه حل لاره وښايي. تا چې کوم کار نه شو کولای که ماشين کړی وای، ستا احساسات نه ټپي کېدل؟

له باگرت يې وپوښتل:

باگرت وټوخل، رنگ يې سور شو:

— هغه ماته وويل چې په رياضياتو لږ پوهیږي.

لانیښک غلي وخنډل، اروا پوهه هم مسکه شوه، ويې ويل:

— زه له هغه پوښتنه کوم، هغه لاره چې ماته يې ښيي زما احساسات به نه ټپي کوي.

هغه په لوړ غږ او آمرانه لهجه وويل:

— دلته راشه !

هربي له خپل ځايه راپورته شو، کالوين غلي وويل:

— فکر کوم، ته پوهيږي چې د نصب په وخت کې کوم شی پاتې شوی، يا کوم څه درزيات شوي دي.

هربي په خپ غږ وويل:

— هو

باگرت په غوسه وويل:

— صبر وکړه! دا دروغ دي، ته غواړي همدا ځواب واورې.

کالوين ځواب ورکړ:

— ليونی کيږه مه ! زه ډاډه يم چې هغه تاسو دواړو هومره پوهيږي، ځکه هغه افکار لولي.

رياضي پوه غلی شو او کالوين ادامه ورکړه:

— بنه ډير بنه ... بنه هربي وايه نو ... چي وايي ورو، بناغليو تاسو يو قلم او کاغذ راوړئ.

هربي چپ پاتي، شو اروا پوهي وويل:

— هربي ولي ځواب نه راکوي؟

روبوت وويل:

— زه نشم کولای، ډاکټر کالوين ته پوهيږي زه نشم کولای،

باگرت او ډاکټر لانينگ نه غواړي چې زه څه ووايم.

— هغوی حل لاره غواړي، ددې معما ځواب.

— خوله ما يې نه غواړي.

لانينگ وويل:

— هربي، کم عقل کيږه مه! موږ غواړو له تايې واور.

باگرت يې هم د سر په خوځولو خبره تاييد کړه.

د هربي غږ په وحشتناکه توگه لوړ شو:

— دا خبرې هېڅ تاثير نه کوي، تاسو په دې نه پوهيږئ چې

زه فکرونه لوستلای شم، تاسو نه غواړئ چې زه يې

ووايم، ځکه زه ماشين يم، زما ماغزه پوزيتروني دي او

انسان جوړ کړي دي، بې له دې چې ستاسو احساساتو ته

زيان رسيږي، نشئ کولای چې له ما حل لاره وپوښئ، دا

ستاسو په ذهن کې پخه شوې او پاکیرې هم نه، زه هم
نشم کولای چې تاسو ته حل لاره ونښیم.

ډاکټر لایننگ وویل:

— مورځو، ډاکټر کالوین ته یې ووايه.

هرېې چغې کړې:

— هېڅ فرق نه کوي، ځکه تاسو به په هر حال پوهیږئ چې
ځواب ما ویلې دی.

ډاکټر کالوین وویل:

— هرېې ستا پام دی، چې باگرت او ډاکټر لایننگ په هر
حال غواړي پوه شي، ته پوهیږې او که حل لاره ونه ښايې
ددوی احساسات به ټپي شي، همداسې نه ده؟

— هو! هو!

او که یې ووايې هم ددوی احساسات به ټپي شي.

— هو! هو!

هرېې شاته روان و، کالوین ورمخکې کېده او دواړو ریاضي
پوهانو حیران ورکتل.

– ته نشې ويلې، ځكه ستا ويل دوى ته زيان رسوي، نو بايد ويې نه وايې. ته يې بايد ووايې، كه ويې نه وايې ددوى احساساتو ته زيان اوړي، ته يې بايد ووايې او ته

...

كالوين څو ځله دا خبرې تکرار کړې، تر دې چې هري په گونډو شو او چغې يې کړې:

– بس دى! ستا فکر له درد او کرکې ډک دى، زما پکې هېڅ موخه نه وه، ما غوښتل تاسره مرسته وکړم، ما درته هغه څه وويل چې تا اورېدل غوښتل، زه مجبور وم، بله لارمې نه لرله!

ارواپوهې يې خبرو ته پام ونه کړ:

– ته بايد دوى ته ووايې، كه يې ونه وايې زيان ور رسېږي؛ نو ته بايد دوى ته ونه وايې، كه دې ورته وويل زيان ور رسېږي... نو....

هرې چې چغې کړې!

چغې يې ورو ټيټېدې، غږ يې چې بند شو، پر يوې بې احساسه اوسپنې بدل شو، د باگرات رنگ والوت، ويې ويل:

– هغه مړ شوى دى!

کالوین په لوړ غږ وخنډل، ویې ویل:

— نه! مړ شوی نه دی، لیونی شوی دی، ما له دوو متضادو
او نه حلهدونکو قضیو سره مخ کړې، هغه به هېڅکله
خبرې ونه کړي.

لانیښک د هغه توکي په خواکې کېناست چې یو وخت یې
هرې نوم او، د هغه په اوسپنیز مخ او ځان یې گوتې راکش
کړې، ویې ویل:

— تا دا کار له قصده وکړي.

کالوین په ترڅه لهجه وویل:

— هغه سره همداسې پکار و، اوس ورسره ته هېڅ مرسته
نشې کولای.

لانیښک باگرت له لاسه ونيوه، ویې ویل:

— راځه پیټر، اوس هېڅ نه کیږي، داسې روبات اوس هېڅ
ارزښت نه لري.

د زوړ سپرې سترگې سترې شوې وې، بیا یې تکرار کړه:

— راځه پیټر!

دواړه پوهان له دې ځايه ووتل، کالوين ځان راجوړ کړ، ذهن
يې ارام کړ، د هرې اسکلېټ ته يې وکتل، ډير وخت ورته
ځير وه، د بریا نښې يې له څېرې ورکې شوې، د عجز او
ستړيا نښې پکې راښکاره شوې، د ټولو زرينو خوبونو او
افکارو ځای يې ونيوه، يوازې يوه جمله يې په ژبه جاري شوه

دروغجنه !

(پای)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**